

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

כ"ז בתמוז התשפ"ו
12 ביולי 2026

חוזר נותני שירותים פיננסיים
חוזר 2026-10-4
סיווג: כללי

חוזר הוראות לניהול אשראי המוצע אגב עסקה או מתן שירות (BNPL)

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 4(א), 49(א) ו-50(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) תשע"ו - 2016 (להלן: "חוק הפיקוח"), אני מורה כדלקמן:

1. כללי

בשנים האחרונות התרחב היקף האשראי הצרכני ליחידים ולמשקי הבית, ובכלל זה אשראי המועבר ישירות מבעל רישיון לבית העסק, אגב רכישה או השכרה של נכס, שירות או טובין על ידי לווה, מספק בבית העסק (להלן: "עסקת היסוד"). מתן אשראי מסוג זה (להלן: "אשראי זמין") מתרחש על רקע הגידול בצריכה הפרטית, הזמינות הגבוהה של האשראי המוצע במרחב המקוון והפיזי בבתי העסק, והתחרות הגוברת בין הגופים הנותנים אותו, ובכלל זה חברות כרטיסי האשראי וכן נותני שירותים פיננסיים, כהגדרתם בחוק הפיקוח.

שכלול ופיתוח שוק האשראי בישראל באמצעות אשראי זמין תורם להגדלת היצע האשראי, לצד הנגשת השירות למשקי בית שמעוניינים לבצע עסקת אשראי במקביל לביצוע עסקת היסוד בבית העסק. האשראי הזמין מגדיל את היצע האשראי עבור משקי הבית, ובכך תורם לתחרות בין נותני האשראי לטובת כלל הציבור. עם זאת, בצד התועלת האמורה, נדרש גילוי מוגבר בנוגע למאפייני העסקה ובדגש על כך, כי בשונה מביצוע עסקה באמצעות כרטיס אשראי, עסקת האשראי הזמין הינה עסקה נפרדת, המתווספת על עסקת היסוד. בנוסף, בהעדר מדיניות סדורה של בעל הרישיון בדבר בדיקת מהימנותו ואיתנותו הפיננסית של בית העסק, בעת התקשרות בהסכם למתן אשראי זמין, עלול להיווצר מצב של חוסר הוגנות וחוסר שקיפות לציבור, בנסיבות בהן הצרכן רשאי לבטל את עסקת היסוד אך אינו מודע לכך שבה בעת הוא עודנו נדרש להחזיר את ההלוואה אותה נטל לצורך ביצוע העסקה אצל בית העסק.

לאור זאת, נקבע בחוזר זה מסגרת אסדרתית, שתכלול הוראות בדבר הגילוי הנדרש ללווה בעת נטילת אשראי הזמין. הוראות אלו כוללות מתן גילוי מלא על אודות תנאי הלוואה, וכן גילוי ללווה על אודות הנסיבות בהן הוא יהיה רשאי לבטל את עסקת האשראי. נקבע כי בטרם מבוצעת עסקת היסוד נדרש בעל הרישיון לקבל את הסכמתו המפורשת של הלווה לביצוע עסקת האשראי, ובמקרים המפורטים בחוזר גם ליצור עמו קשר ולקבל את הסכמתו באופן ישיר באמצעות שיחה עם נציג. בנוסף, נקבעו כללים לעניין אופן ביצוע ביטול עסקת האשראי הזמין לרבות התייחסות לעניין חובת הגילוי של בעל הרישיון לעניין גביית העמלה.

לבסוף, נקבע כי על בעל הרישיון לקבוע מדיניות ותוכניות פעולה בנוגע להצעת אשראי זמין שיאושרו על ידי דירקטוריון והנהלת בעל הרישיון בכל הנוגע למתן אשראי זמין, לרבות ביצוע חיתום ללווה בטרם מתן אשראי ובדיקה מהימנותו ואיתנותו הפיננסית של בית העסק. התקשרות כאמור עם בית העסק תעשה באמצעות הסכם בכתב שתעגן, בין היתר, את הוראות החוזר ובפרט תסדיר את האופן בו יינתן גילוי ללקוח על אודות עסקת האשראי הזמין וכן תייצר מנגנונים שיקלו על ביטול עסקת האשראי במקרה של ביטול עסקת היסוד.

חוזר זה מתווסף להוראות צרכניות נוספות שפרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ושמטרתם לסייע בהגברת האמון של ציבור הלווים בנטילת אשראי חוץ בנקאי. החוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים - חוזר גילוי בחוזה הלוואה מספר 2-10-2019 מיום 6 במאי 2019, שמטיל חובות גילוי על בעלי רישיון בחוזי הלוואה בטרם התקשרות עם לווה בעסקת אשראי; חוזר הוראות לניהול אשראי צרכני מספר 4-10-2020 מיום 25 בנובמבר 2020, שקובעות הוראות צרכניות שנועדו להבטיח את תקינות הליך מתן האשראי ובפרט העמדת האשראי ותימחורו; חוזר "הוראות הצגת מידע ללווה באתר אינטרנט של נותן שירותים פיננסיים" - מספר 1-10-2026, שמטיל חובה על בעלי הרישיון להציג ללווה מידע עדכני על אודות ההלוואה שניתנה לו, באמצעות ההקמה והפעלה של אזור ייעודי באתר האינטרנט של בעל הרישיון. יצוין כי חוזר זה עומד בקנה אחד עם אסדרות דומות שפורסמו בבריטניה, באיחוד האירופאי ובארה"ב, ומגביר את אמון הציבור בעסקאות מסוג אשראי זמין הניתנות על ידי נותני שירות חוץ בנקאי ועל כן יסייע בהגברת התחרות בשוק האשראי.

2. תיקון החוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים

בחוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים, בחלק 3 ("שמירה על ענייני הלקוחות") יתווספו ההוראות הבאות בסימן ה, כמפורט בנספח לחוזר זה.

3. תחולה

הוראות חוזר זה יחולו על בעל רישיון למתן אשראי, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי ובעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, כהגדרתם בחוק הפיקוח.

4. תחילה

תחילתן של הוראות חוזר זה 6 חודשים מיום פרסומו.

עמית גל

המפקח על נותני שירותים פיננסיים

1. הוראות בדבר ניהול אשראי המוצע אגב עסקה או מתן שירות (BNPL) הגדרות

בסימן זה –

"אוכלוסייה מיוחדת" - "אזרח ותיק", עולה חדש", כהגדרתם בסעיף 14ג(א) לחוק הגנת הצרכן – התשמ"א-1981, "אדם עם מוגבלות", כהגדרתו בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998.

"בית עסק" - כל אחד מאלה:

1. מי שמוכר נכס או טובין, לרבות ציוד;
2. מי שמשכיר מוצר;
3. מי שמעניק שירות.

והכל דרך עיסוק, בין אם באופן ישיר ובלתי אמצעי אל מול לקוח בנקודת מכירה, ובין אם באופן שאינו פנים אל פנים אל מול הלקוח, לרבות באמצעות קשר טלפוני או מקוון;

"בעל רישיון" - תאגיד שהוא כל אחד מאלה:

1. בעל רישיון למתן אשראי;
2. בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי;
3. בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי.

"חוק אשראי הוגן" - חוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993;

"חוזר אשראי צרכני" - חוזר הוראות לניהול אשראי צרכני מספר 4-10-2020 מיום 25 בנובמבר 2020;

"חוזר גילוי בחוזה הלוואה" - תיקון הוראות החוזר המאוחד לענין שירותים פיננסיים מוסדרים - חוזר גילוי בחוזה הלוואה מספר 2-10-2019 מיום 6 במאי 2019;

"לווה" - כהגדרתו בחוק אשראי הוגן, למעט "עוסק מורשה" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו – 1975, בנוגע לאשראי שניתן לו שלא לשימוש אישי, ביתי או משפחתי;

"מקרקעין" - כהגדרתם בסעיף 1 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969;

"עסקת אשראי זמין" - מתן אשראי אגב מימון עסקת יסוד;

"עסקת יסוד" - מכירת מוצר, לרבות ציוד וטובין, השכרת מוצר או מתן שירות, הניתנים על ידי בית העסק, למעט מקרקעין, בין אם מדובר בעסקה לתקופה קצובה ובין אם לתקופה בלתי קצובה.

2. הוראות גילוי בטרם התקשרות בעסקת אשראי זמין בנקודת המכירה

(א) בנוסף לאמור בהוראות חוזר אשראי צרכני וחוזר גילוי בחוזה הלוואה, ימסור בעל הרישיון ללווה במעמד הצעת עסקת אשראי זמין מסמך גילוי בכתב על אודות הפרטים הבאים:

(1) הדרכים בהן ניתן לפנות לבית העסק או לבעל הרישיון לצורך ביטול עסקת אשראי זמין וכן פירוט על אודות התנאים לביטול עסקת האשראי הזמין, וזאת במקרים בהם רשאי הלווה לבטל את עסקת היסוד;

(2) בעל הרישיון יציין באותיות מודגשות, באופן ברור ונגיש, בעמוד הראשון להסכם ההתקשרות בינו לבין הלווה שעסקת היסוד ועסקת האשראי הזמין הינן עסקאות נפרדות;

(3) דבר תשלום עמלה לבית העסק בגין הפניית הלווה לבעל הרישיון במסגרת עסקת האשראי הזמין, כאשר משולמת עמלה כזו.

- (ב) נכרתה עם לווה עסקת אשראי זמין בסכום העולה על סך של 7,500 ש"ח, או שנכרתה עסקת אשראי זמין בסכום כלשהו עם לווה שמשתייך לאוכלוסייה מיוחדת, ינקוט בעל הרישיון בפעולות הבאות וזאת תוך 3 ימי עסקים ממועד ביצוע עסקת היסוד :
- (1) יודיע ללווה ויפרט בפניו את מהות הסכם עסקת אשראי הזמין ותנאיו כמפורט בסעיף קטן (א) ויתעד את אופן ההודעה ללווה ;
- (2) יעדכן את הלווה מפורשות בדבר אפשרותו לבטל את עסקת האשראי הזמין ויספק ללווה מידע אודות דרכי ביטולה.

3. ביטול עסקת אשראי זמין

- (א) הודיעו בית העסק או הלווה לבעל הרישיון כי מתקיימים התנאים שלהלן, תבוטל עסקת האשראי הזמין על ידי בעל הרישיון תוך 4 ימי עסקים ממועד קבלת ההודעה. בעל הרישיון ימסור לבית העסק וללווה, אסמכתא בכתב המעידה על ביטול עסקת האשראי הזמין בנסיבות המפורטות להלן :
- (1) הנכס או השירות שנרכש בעסקת היסוד לא סופק על ידי בית העסק וחל אחד מאלה –
- (א) טרם חלפו 3 ימים ממועד ביצוע עסקת היסוד ;
- (ב) בית העסק הפסיק דרך קבע לספק נכסים או שירותים מסוגו של הנכס או השירות שנרכש בעסקה ;
- (2) אין בהוראות פסקת משנה (1) כדי לגרוע מזכותו של בעל הרישיון לחזור ולחייב את הלווה, בהתאם לתנאי עסקת האשראי הזמין, אם נוכח שלא התקיימו התנאים המפורטים בפסקת משנה (1). בעל הרישיון ימסור ללווה הודעה בכתב המפרטת את הנימוקים לחיוב תוך 15 ימים לפחות לפני מועד החיוב בפועל, וימסור ללווה, לפי דרישתו, מסמכים שיש בידו לענין זה ;
- (ב) נמנה הלווה על אוכלוסייה מיוחדת וטרם חלפו 3 ימי עסקים מהמועד בו יצר בעל הרישיון קשר ישיר עמו בהתאם לחובה המפורטת בסעיף 2(ב) לחוזר זה, יהיה רשאי הלווה לבטל את עסקת האשראי הזמין.
- (ג) סופק השירות או הנכס במסגרת עסקה יסוד באופן חלקי, יחולו הוראות סעיף קטן (א) בשינויים המחויבים, ביחס לחלק שלא סופק, גם אם חלפו 3 ימים ממועד ביצוע עסקת היסוד ובהלימה לתנאי התשלום של הלווה עם בית העסק, ולגבי נכס או טובין, בתנאי שהחיוב בעדו ניתן להפרדה.

4. אי תחולה לעניין עסקת אשראי אגב מכירת רכב

הוראות סעיפים 2 ו-3 לא יחולו על עסקת אשראי זמין אגב מכירת רכב כהגדרתו בסעיף 1 לפקודת התעבורה [נוסח חדש].

5. הוראות לעניין התקשרות בעל רישיון מול בית עסק בעסקת אשראי זמין:

- (א) לא ייתן בעל רישיון ללווה אשראי בעסקת אשראי זמין אלא אם קיים בינו לבין בית העסק, באמצעותו מציע בעל הרישיון אשראי זמין, הסכם בכתב (להלן : "הסכם אשראי זמין"). הסכם האשראי הזמין יכלול, בין היתר את הפרטים הבאים :
- (1) מתן הגילוי ללווה ע"י בעל הרישיון כנדרש בסעיף 2 לחוזר זה, וכן גילוי כנדרש בהוראות חוזר אשראי צרכני ובהוראות חוזר גילוי בחוזה הלוואה ;
- (2) התחייבות לפיה ובטרם ביצוע עסקת היסוד יקבל בעל הרישיון את הסכמתו המפורשת של הלווה לעסקת האשראי הזמין ;
- (3) הוראה לפיה בית העסק יודיע לבעל הרישיון תוך יום עסקים אחד על ביטול עסקת היסוד במקרים שבהם היה הלווה זכאי להורות על ביטול העסקה עפ"י התנאים המפורטים בסעיף 3 לחוזר זה.

(ב) בבואו של בעל הרישיון לשקול התקשרות עם בית עסק בהסכם אשראי זמין, וכחלק מחובתו של בעל הרישיון לקבוע מדיניות אשראי צרכני כמפורט בחוזר אשראי צרכני, יילקחו בחשבון בין היתר איתנותו הפיננסית של בית העסק ויכולות לעמוד בהתחייבותו כלפי הלווה לממש את עסקת היסוד וכן מוניטין בית העסק בכל הוגע להתנהלות הוגנת מול לווה (להלן בפסקה זו: "**בדיקת מהימנות**").

(ג) מבלי לגרוע מהאמור בכל דין, בעל הרישיון יתקף את בדיקת מהימנות של בית העסק אחת לשנה לפחות במקרים הבאים:

(1) בית עסק שצבר האשראי השנתי של בעל הרישיון הנובע מעסקאות אשראי זמין שנכרתו בקשר לעסקאות יסוד שהתבצעו מול אותו בית עסק, עולה על סכום של 1,000,000 שקלים חדשים;

(2) בית העסק שהסכום הממוצע של עסקאות אשראי זמין שכרת בעל הרישיון בקשר לעסקאות יסוד שהתבצעו מול אותו בית עסק, העולה על סכום של 15,000 שקלים חדשים לעסקה;

(3) קיים בין בעל הרישיון לבין בית העסק הסכם שכולל מתן אשראי זמין עבור עסקת יסוד.

(ד) דירקטוריון של בעל הרישיון יבצע פיקוח ובקרה אחר המדיניות שהתווה להתקשרות עם בית העסק בעסקת אשראי זמין בהתאם לכללים המפורטים בחוזר אשראי צרכני.

כללי:

ביום 6 באוגוסט 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו - 2016. חוק זה מסדיר את שוק השירותים פיננסיים המוסדרים וממנה את הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה") לשמש כמפקח על נותני שירותים פיננסיים.

חוק הפיקוח נועד בין היתר ליצור סביבה בטוחה ויציבה למתן שירותים פיננסיים וכן להתוות מסגרת חוקית להטלת חובות פיקוח ואסדרה על השחקנים הפועלים בשוק האשראי החוץ בנקאי, במטרה להבטיח כי נותני השירותים הפיננסיים פועלים בהתאם לאמות מידה שנועדו לאפשר שוק יעיל וסדור. עוד נקבע כי במסגרת הסמכויות של המפקח עליו לקדם את ענייניהם של הלווים ולהגן על טובת הציבור.

לאור האמור, במסגרת האסדרה המתגבשת מכוח חוק הפיקוח והרציונאליים העומדים בבסיסו, עולה צורך לתת דגש מיוחד להוראות בעניין מתן אשראי זמין בנותני שירותים פיננסיים אשר מעמידים אשראי צרכני, וזאת כדי להבטיח את ניהולם התקין ואת השמירה על עניינם של לוויים ובפרט למנוע כשלים בעסקת האשראי הזמין אשר עלולים לנבוע מהיעדר מודעות של הציבור למאפייני עסקת האשראי ובדגש על כך כי עסקה זו מתווספת על עסקת היסוד, כמו גם מהחשש כי בהיעדר מדיניות סדורה של בעל הרישיון לבחינת מהימנותו של בית העסק בעת התקשרות אתו, עלול להיווצר מצב של חוסר הוגנות וחוסר שקיפות לציבור הלווים, בנסיבות בהן הצרכן רשאי לבטל את עסקת היסוד אך אינו מודע לכך שבה בעת הוא עודנו נדרש להחזיר את ההלוואה אותה נטל לצורך ביצוע עסקת היסוד אצל בית העסק.

בהמשך לכך, נקבע בחוזר זה מסגרת אסדרתית, שתכלול הוראות בדבר הגילוי הנדרש ללווה בעת נטילת אשראי הזמין. הוראות אלו כוללת מתן גילוי מלא על אודות תנאי הלוואה. כמו גם מתן גילוי ללווה על אודות הנסיבות בהן הוא יהיה רשאי לבטל את עסקת האשראי כאשר מבוטלת עסקת היסוד וזאת בנסיבות הדומות לאלו שנקבעו בחוק שירות תשלום, התשע"ט 2019. בנוסף, נקבע כי בטרם מבוצעת עסקת היסוד נדרש בעל הרישיון לקבל את הסכמתו המפורשת של הלווה לביצוע עסקת האשראי, ובמקרים המפורטים בחוזר גם ליצור אתו קשר ישיר ולקבל את הסכמתו באופן ישיר. זאת ועוד, נקבעו כללים לעניין אופן ביצוע ביטול עסקת האשראי הזמין וזאת כדי למנוע חוסר הוגנות של גביית הוצאות מהלווה במקרים בהם רשאי היה לבטל את עסקת היסוד. לבסוף, נקבע כי על בעל הרישיון לקבוע מדיניות ותוכניות פעולה בנוגע להצעת אשראי זמין שיאפשרו על ידי דירקטוריון והנהלת בעל הרישיון בכל הנוגע למתן אשראי זמין, לרבות ביצוע חיתום ללווה בטרם מתן אשראי ובדיקה מהימנותו ואיתנותו הפיננסית של בית העסק. התקשרות כאמור עם בית העסק תעשה באמצעות הסכם בכתב שתעגן, בין היתר, את הוראות החוזר. חוזר זה יחול בנוסף להוראות חוזר אשראי צרכני (למעט סעיף 98(7) לחוזר האמור) וחוזר גילוי בחוזה הלוואה.

לסעיף 1:

להגדרת **אוכלוסייה מיוחדת** – מוצע להגדיר אוכלוסייה מיוחדת בהתאם להגדרה המנויה בסעיף 1ג14 לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981, לגבי מי שהינו "עולה חדש" או "אזרח ותיק" או "בעל מוגבלות" כהגדרתו בחוק שיווין הזדמנויות לאנשים עם מוגבלות. הגדרה זו נחוצה על מנת להבטיח הלימה בין הזכויות המוקנות לאוכלוסייה מיוחדת זו מכוח התקשרות בעסקת יסוד לבין התקשרות בעסקת אשראי זמין, ובשים לב שאוכלוסייה זו דורשת הגנה רחבה יותר וגילוי מידע ברור ומונגש. היעדר הלימה בין ההגדרות עלול להוביל לעיוות ולפגיעה באוכלוסייה

מיוחדת שמתקשרת בעסקת אשראי וזאת באופן שסותר את תכליות החוק שנועדו להבטיח שמירה על ענייניהם של הלווים.

להגדרת **"בית עסק"** מוצע להגדיר "בית עסק" באופן רחב באופן שכולל את סוגי העסקאות השונות, בין עסקאות מקוונות ובין עסקאות שמתבצעות במרחב פיזי וזאת בהינתן שכיום חלק ניכר מהעסקאות היסוד מתבצעות במקומות שונים. כמו כן, עסקאות למתן אשראי זמין הפכו להיות נפוצות בתחום השירותים הרפואיים ומתן השירותים ולכן יש להגדיר "בית עסק" באופן שכולל גם מתן שירות.

להגדרת **"בעל רישיון"** מוצע לכלול תאגיד שהוא נותן שירותים פיננסיים, כהגדרתו בחוק, שרשאי להעניק אשראי. גופים אלו כוללים נותני שירותים פיננסיים בעלי רישיון למתן אשראי, בעלי רישיון להפעלת מערכת לתיווך אשראי וכן בעלי רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי.

להגדרת **"לווה"** מוצע להגדיר אותו בהתאם להגדרה המנויה בחוק אשראי הוגן. לווה הוא מי שהתקשר בעסקת אשראי צרכני לטובת מימון עסקת יסוד או עסקת יסוד ואינו "עוסק מורשה", כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו - 1975.

להגדרת **"עסקת אשראי זמין"** – מוצע לכלול כל אשראי שניתן ללווה במסגרת התקשרות בעסקת יסוד. יש צורך לאבחן "אשראי זמין" מעסקאות אשראי אחרות שקיימות בשוק האשראי החוץ-בנקאי וזאת על מנת לייצר הוראות שמותאמות לסוג עסקאות אלו. עסקאות "אשראי זמין" שונות במהותן מעסקאות אשראי אחרות בין היתר בשל מהירות העסקה, אופן ביצועה וכן בשל הזיקה בין עסקת היסוד לבין עסקת האשראי הזמין. סכום האשראי הזמין אינו עולה על הסכום הקבוע בסעיף 15(ב)(1) לחוק האשראי הוגן והוא ניתן לצרכן למעט אשראי שניתן לעוסק, שלא לשימוש אישי, ביתי או משפחתי.

הגדרת **"עסקת יסוד"** – מוצע לכלול מגוון רחב של עסקאות שמתקיימות בין הצרכן לבין בית העסק. עסקאות אלו כוללות מכירה של מוצרים כגון: מוצרי חשמל, מוצרי מחשב, ציוד, ריהוט לצד מתן שירותים כגון שירותי רפואה, שירותי ייעוץ, טיפולים אסתטיים ועוד. כמו כן, עסקת יסוד כוללת גם השכרה של ציוד. עסקאות יסוד כוללות עסקאות חד פעמיות ועסקאות שנמשכות לפרקי זמן ממושכים, כגון מינויים לשירותים שונים, טיפולי שיניים, קורסים ושירותי יעוץ.

לסעיף 2

בסעיף זה נקבע שבעל רישיון ימסור ללווה פרטים מהותיים על אודות עסקת האשראי הזמין. מטרת הוראה זו ליידע את הלווה שמלבד התקשרות בעסקת היסוד הוא מתקשר בעסקת אשראי נפרדת מול גורם אחר. גילוי זה חיוני שכן לקוחות רבים שמתקשרים בעסקאות אשראי זמין אינם מודעים כלל לכך שהם התקשרו בעסקת אשראי וזאת מאחר והם סבורים שהם התקשרו בעסקת תשלומים רגילה שאינה נושאת ריבית. יתר על כן, לעיתים לבית העסק אין כל תמריץ לשקף ללווה שעסקת היסוד מותנית בעסקת אשראי זמין הנושאת ריבית, שכן הלווה יעדיף לבצע עסקת תשלומים שאינה נושאת ריבית. הגילויים האמורים מתווספים לחובות המוטלות על כל מי שעיסוקו במתן אשראי וזאת בהתאם להוראות שנקבעו בהוראות חוזר אשראי צרכני, למעט סעיפים 98(ב)(6)(ג) ו- 98(7), וחוזר גילוי בחוזה הלוואה. לפיכך, בעל רישיון שעוסק בפעילות של מתן אשראי זמין נדרש לפעול בהתאם להוראות חוזר זה וכן בהתאם להוראות הנוספות שחלות עליו, לרבות מכוח חוק אשראי הוגן, התשנ"ג – 1993 וכן החוזרים שפרסמו הרשות, או שיפורסמו על ידה מעת לעת, כפי שצוין לעיל.

הגילוי נועד להבהיר ללווה את תנאי עסקת האשראי הזמין בהתאם להוראות חוזר גילוי בחוזה הלוואה על מנת שיוכל לעיין בהצעה ולשקול את כדאיות עסקת האשראי הזמין, לרבות שקלול העלויות הכרוכות בנטילת האשראי הזמין. כך נקבע בסעיף (א)(1) כי מתן הגילוי נועד ליידע את הלווה על אודות הזכויות שעומדות לרשותו, ככל והוא רשאי לבטל את עסקת האשראי הזמין בעקבות ביטול עסקת היסוד. גילוי זה חיוני נוכח הפרקטיקה השכיחה בהתנהלותם של בעלי רישיון שמנתקת את הזיקה בין עסקת היסוד לבין האשראי הזמין, כך שהלווה ממשיך לשלם

על עסקת האשראי הזמין על אף שביטל את עסקת היסוד, כמו גם במקרים בהם היה כשל באספקת השירות או המוצר.

בסעיף (א)(2) נקבע כי בשל ההשלכות הפיננסיות הכרוכות בנטילת אשראי זמין על מצבו הפיננסי של הלווה וכן על דירוג האשראי שלו, נקבע שבעל הרישיון יידרש לפרט בפני הלווה באופן ברור ונגיש, בעמוד הראשון להסכם ההתקשרות שעסקת היסוד ועסקת האשראי נפרדות והן ניתנות על ידי ספקים שונים. עסקת היסוד מסופקת ע"י בית העסק והאשראי ניתן ע"י בעל הרישיון למתן אשראי.

בנוסף, בסעיף (א)(3) יינתן ללווה גילוי במקרים בהם בעל הרישיון מתגמל בעמלה את בית העסק.

בסעיף (ב) נקבע כי בגילוי יינתן הסבר על אודות מהות הסכם האשראי לצד ולתעד את אופן מסירת ההודעה ללווה. כמו כן, יינתן גילוי בדבר זכות לווה לבטל את עסקת האשראי הזמין לצד מידע על אודות דרכי ביטולה. הוראה זו חיונית להגברת השקיפות וההגינות שכן היא נועדה להגביר את המודעות של הצרכן לכך שהוא נטל אשראי זמין בעסקאות מורכבות, בין אם הדבר נובע מכך שהצרכן משתייך לאוכלוסייה מיוחדת ובין אם מדובר בעסקה בהיקף מעל 7,500 ₪ במסגרת עסקת יסוד, בין לתקופה קצובה או לתקופה לא קצובה. בנוסף, לעיתים בעל הרישיון מאציל את חובות הגילוי לבעל העסק ועל כן אין בהכרח כל ודאות שהגילוי המקדים ניתן בהתאם להוראות חוזר זה ולכן יש להבטיח שהצרכן מקבל את הגילוי הנדרש.

לסעיף 3

עסקת אשראי זמין נועדה לממן עסקת יסוד מסוימת, ולכן אף שמדובר בשתי עסקאות נפרדות מבחינה משפטית, מתקיים ביניהן קשר כלכלי ותכליתי הדוק. עסקת האשראי הזמין אינה עומדת בפני עצמה, אלא נועדה לאפשר את ביצועה של עסקת היסוד, ומשכך קיומה של האחת כרוך במידה רבה בקיומה של האחרת. בנסיבות אלה, נקבע כי מקום שבו הלווה זכאי לבטל את עסקת היסוד בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף זה, אין הצדקה כי יוסיף לשאת בהתחייבויות מכוח עסקת אשראי שנועדה לממן עסקת יסוד שבוטלה. הסדר זה מבוסס, בשינויים המחויבים, על העיקרון הצרכני המעוגן בסעיף 17 לחוק שירותי תשלום, התשע"ט–2019, שלפיו במקרים מסוימים יש להבטיח כי ביטול עסקת היסוד יביא גם להפסקת החיובים הנובעים ממנה. עם זאת, ההסדר המוצע מותאם למאפייניה הייחודיים של עסקת אשראי זמין ולכך שמדובר בהסכם הלוואה בין הלווה לבין בעל הרישיון.

לצד ההגנה על הלווה, ההסדר המפורט בסעיף זה מבקש ליצור איזון עם הצורך להבטיח ודאות עסקית וניהול תקין של סיכוני האשראי אצל בעל הרישיון. לפיכך, זכות הביטול הוגבלה למקרים ולמועדים שנקבעו בחוזר, ונקבעו מנגנוני בקרה המאפשרים לבעל הרישיון לברר את נסיבות הביטול ואף לשוב ולחייב את הלווה, מקום שבו התברר כי התנאים לביטול לא התקיימו.

נוכח כל האמור, בסעיף קטן (א) נקבע כי בעל הרישיון יבטל את עסקת האשראי הזמין כאשר מתקיימים התנאים המפורטים בסעיף, בהתאם לנסיבות המתוארות מטה, וזאת בתוך ארבעה ימי עסקים ממועד קבלת הודעת הלווה או בית העסק.

בפסקה משנה (1) נקבע תחת אילו נסיבות הלווה רשאי לבטל את עסקת האשראי הזמין. בסעיף (א) נקבע כי הביטול יתאפשר כאשר טרם חלפו שלושה ימים ממועד ביצוע עסקת היסוד והנכס ובתנאי שהנכס. לחילופין, כמפורט בסעיף (ב), שבית העסק הפסיק דרך קבע לספק את המוצר או השירות. מגבלת שלושת הימים נועדה ליצור איזון בין ההגנה על הלווה לבין הצורך בוודאות עסקית ובניהול סיכוני האשראי של בעל הרישיון. בתקופה הסמוכה לביצוע העסקה קיימת הסתברות גבוהה לכך שהמוצר או השירות טרם סופקו, ולכן ניתן לבטל את עסקת האשראי מבלי לגרום

לפגיעה בלתי מוצדקת בבית העסק או בבעל הרישיון. מנגד, לאחר חלוף פרק זמן זה, וככלל, קיימת הנחה כי עסקת היסוד יצאה אל הפועל, למעט במקרים מיוחדים שנקבעו בחוזר.

לסעיף קטן (א)2(2) נקבע כי לצד ההגנה על הלווה, יש לקבוע מנגנון שנועד למנוע ניצול לרעה של זכות הביטול. לפיכך, מקום שבו בעל הרישיון בירר את נסיבות המקרה והגיע למסקנה כי התנאים לביטול עסקת האשראי הזמין לא התקיימו בפועל, הוא יהיה רשאי לשוב ולחייב את הלווה בהתאם לתנאי ההלוואה.

עם זאת, כדי להבטיח הליך הוגן ושקוף, נקבע כי בעל הרישיון ימסור ללווה הודעה מנומקת בכתב לפחות 15 ימים לפני ביצוע החיוב מחדש, וכן יעמיד לעיונו, לפי דרישתו, את המסמכים שעליהם הסתמך בהחלטתו. הוראה זו מאזנת בין ההגנה על זכויות הלווה לבין הצורך למנוע ביטולי אשראי שאינם מוצדקים.

עוד נקבע בסעיף 2(ב) כי כאשר מדובר בלווה המשתייך לאוכלוסייה מיוחדת, תעמוד לו זכות לבטל את עסקת האשראי הזמין במשך שלושה ימי עסקים מהמועד שבו בעל הרישיון יצר עמו קשר ישיר. הוראה זו נועדה להבטיח כי זכות הביטול תמומש רק לאחר שהלווה קיבל בפועל את ההסברים הנדרשים על העסקה ומשמעותה.

בסעיף 3(ג) נקבע להחיל את מנגנון הביטול גם במקרים שבהם עסקת היסוד בוצעה באופן חלקי בלבד. במקרים אלה תבוטל עסקת האשראי הזמין ביחס לחלק מן התמורה שלא סופק, ובלבד שניתן להפריד בין החלק שסופק לבין החלק שלא סופק.

הוראה זו נועדה לתת מענה לעסקאות מתמשכות או לעסקאות הכוללות אספקה הדרגתית של מוצרים או שירותים, כגון מנויים לחדר כושר, קורסים, טיפולים רפואיים או טיפולי שיניים, שירותי ייעוץ או עסקאות אחרות שבהן התמורה ניתנת בשלבים. במקרים אלו אין הצדקה שהלווה ימשיך לשלם בגין שירותים או מוצרים שלא קיבל, גם אם חלפו שלושה ימים ממועד ההתקשרות, ובלבד שניתן לייחס את יתרת התשלומים לחלק שלא סופק.

לסעיף 4

בסעיף 4 נקבע כי ההוראות שמתייחסות לזכויות הביטול ולחובות הגילוי בחוזר זה לא יחולו על עסקאות רכב וזאת מאחר וקיים שוני משמעותי בין עסקה לרכישת רכב לבין עסקה לרכישת מוצר או שירות. ראשית, ברוב העסקאות לרכישת כלי רכב, הלקוח מודע לכך שהוא יידרש לקבל מימון לצורך השלמת הרכישה ועל כן הוא מודע לכך וזאת בשונה מעסקאות יסוד לרכישה של מוצרים או שירותים הלקוח לא בהכרח מודע שהוא מקבל הלוואה מצד שלישי, שכן לעתים הוא סבור שמדובר בעסקת תשלומים. בנוסף, בעסקאות לרכישה של כלי רכב, חלק מהלקוחות נערכים לכך מראש ומבצעים השוואות בין נותני אשראי שונים על מנת לבחון את כדאיות העסקה ואילו בעסקאות יסוד לרכישה או קבלת שירות, הלקוח אינו נערך לכך מאחר ולעתים הוא לא מודע לכך כלל שמדובר בעסקת הלוואה. בעסקה לרכישה של כלי רכב נרשם שעבוד ומשכון על הרכב הנרכש, לצד העברת בעלות ברכש, באופן שמקשה על ביטול העסקה. כמו כן, בעסקאות לקבלת שירות או מוצר, ההוראות של תקנות הגנת הצרכן (ביטול עסקה), התשע"א (להלן: "**תקנות ביטול עסקה**") חלות בעוד ביחס לרכישה של כלי רכב, קיימות מגבלות רבות, כך שביטול עסקה תתאפשר במקרים של רכישת רכב חדש מיבואן בלבד ובתנאי שלא נרשמה הבעלות על שם הרוכש. התנאים האלה כמעט ולא מתקיימים אצל גופים שנותנים אשראי לרכישה של כלי רכב, שכן רוב ההתקשרויות שלהן הן עם מגרשי רכב ולא עם יבואנים.

סעיף 5

בשל המערכת העסקית בין בית העסק לבין בעל הרישיון אשר משפיעה על תנאי עסקת האשראי הזמין ללווה, והעלולה להשפיע על התנהלות בעל הרישיון, נקבע כי בסעיף (א) לקבוע חובה על בעל הרישיון לכרות הסכם בכתב בין בעל הרישיון לבין בית עסק אשר מציע ללווה את עסקת היסוד.

סעיף (א) קובע שהוראות הגילוי יכללו מספר מרכיבים מהותיים שנועדו להבטיח שבעסקה בין הלווה לבין העסק, יינתן גילוי ללווה, בהתאם להוראות חוזר זה. מצב זה נועד למנוע במצב דברים בו בעל הרישיון מסתמך על כך שבית העסק מסר פרטים אודות עסקת האשראי במקומו של בעל הרישיון. הוראה זו נועדה להוביל לכך שהלווה מודע לכך שהוא מתקשר ישירות מול צד שלישי בעסקת אשראי זמין ולא מול בית העסק. כמו כן, בעל הרישיון ולא בית העסק נדרשים לוודא שהלווה נתן את הסכמתו לקבלת האשראי הזמין וזאת בכדי להבטיח שהסכמתו ניתנה על בסיס הגילוי המלא שניתן לו מבעל הרישיון.

בנוסף, כי ככל ובוטלה עסקת היסוד, בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 3 לחוזה זה, מוטלת חובה על בעל העסק ליידע את בעל הרישיון וזאת בכדי למנוע מצב בו הלווה ממשיך להיות מחויב בהתקשרות מול בעל הרישיון שעה שעסקת היסוד בוטלה. הגילוי יינתן תוך יום עסקים אחד.

בסעיף (ב) נקבע כי בטרם כרת בעל הרישיון הסכם אשראי זמין עם בית העסק נדרש בעל הרישיון לערוך בדיקת מהימנות של בית העסק במטרה לבחון את עברו של בית. בחינה זו תכלול בדיקות לגבי מוניטין בית העסק, תלויות שהתקבלו בעבר וכן אינדיקציות שליליות לגבי מהימנותו.

הדרישה לבצע בדיקת מהימנות נובעת מכך שבעל הרישיון מתקשר עם בעל עסק למתן שירותים פיננסיים באמצעות התקשרות עם לוויים שרוכשים את שירותיו או מוצריהם שעשויים להיות בהיקפים כספיים משמעותיים. על כן, בעל הרישיון נדרש לפעול במתכונת דומה לאופן בו היה פועל לו היה מעניק אשראי לבית העסק, משום שהדעת נותנת כי בעל הרישיון היה עורך בדיקות מקדמיות מקיפות לגבי מצבו הפיננסי והמוניטין של בית העסק בטרם היה מקבל את האישור של הדירקטוריון או ועדת האשראי להתקשרות בעסקה למתן אשראי.

מעבר לאמור, בעל הרישיון יידרש לבחון את מצבו הפיננסי של בית העסק לפני ההתקשרות וכן במהלכו, על מנת להפחית את הסיכון לכך שלווה יתקשר בעסקה מול בית עסק שנמצא במצב כלכלי קשה וקיים ספק אם בכלל יוכל לספק את המוצר או השירות. בדיקות נאותות אלו חיוניות לאור החשש שבמצב הכלכלי שנוצר כיום בתי עסק יקרוסו וייקלעו להליכי חדלות פירעון ובמקביל לוויים רבים עדיין יידרשו לשלם תשלומים גבוהים מידי חודש בשל אשראי זמין שנטלו עבור מוצר או שירות שלא סופק או סופק באופן חלקי.

בסעיף (ג) נקבע כי בדיקות הנאותות יבוצעו לא רק בטרם ההתקשרות של בעל הרישיון עם בית העסק, אלא גם במהלכה. על כן, אחת לשנה, בעל הרישיון יבחן ויתקף את מהימנותו ואיתנותו הפיננסית של בית העסק ככל והוא מספק עסקאות יסוד וכן ככל והיקף עסקאות היסוד המצטבר עולה על סך של 15,000 ₪ בגין כל עסקה וכן ככל וצבר האשראי השנתי עולה על 1,000,000 ₪. הוראות אלו יחולו גם בעסקאות לכלי רכב וזאת מאחר ומדובר בעסקאות בהיקפים משמעותיים ועל נותני האשראי לפעול להבטיח כי מגרשי הרכב איתם הם מתקשרים מהימנים ופועלים בצורה הוגנת מול הלקוחות.

בסעיף (ד) בנוסף, הדירקטוריון של בעל הרישיון נדרש לגלות מעורבות ועליו לפעול בהתאם להוראות סעיפים 94-95 לחוזר אשראי צרכני בשינויים המחויבים, שמטילות עליו חובה להתוות את האסטרטגיה לניהול אשראי וכן את דרכי הפיקוח על יישום מדיניות לניהול אשראי צרכני.